Cristina Cergan
Mihaela Doboș
Diana Iacob
Natalia Leu
Daniela Martinaș

Mihaela Nicolae
Bogdan Rațiu
Camelia Săpoiu
Eliza-Mara Trofin
Anca Vlaicu

8

Evaluarea Națională 2027

Limba și literatura română

Ediția a II-a, revizuită

Editura Paralela 45

Editura Paralela 45

Lucrarea este elaborată în conformitate cu programa școlară pentru susținerea Evaluării Naționale de către absolvenții clasei a VIII-a și cu modelul de structură de subiect și baremul de evaluare și notare în vigoare.

Acest auxiliar didactic este avizat pentru utilizarea în unitățile de învățământ prin O.M.E. nr. 4642/18.08.2021.

Director de producție editorială: Ionuț Burcioiu
Redactare: Ionuț Burcioiu, Mihaela Cosma
Tehnoredactare: Mariana Dumitru, Liviu Stoica
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Mirona Pintilie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Evaluarea națională 2027 : limba și literatura română : 8 / Cristina Cergan, Mihaela Nicolae, Mihaela Doboș, ... – Ed. a 2-a, reviz. – Pitești : Paralela 45, 2026
ISBN 978-973-47-4568-5

I. Cergan, Cristina
II. Nicolae, Mihaela
III. Doboș, Mihaela

811.135.1
821.135.1.09

Credite foto
Imaginile a căror sursă nu a fost menționată au fost preluate de pe Shutterstock.

Copyright © Editura Paralela 45, 2026
Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate,
iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparalela45.ro

Cuprins

■ Cuvânt-înainte 3

PARTEA I

■ Planul tău de antrenament

Planul meu de pregătire pentru Evaluarea Națională 5

PARTEA a II-a

■ Teste predictive

Test predictiv 1 7
Test predictiv 2 11
Test predictiv 3 15
Test predictiv 4 20
Test predictiv 5 24

PARTEA a III-a

■ Repere teoretice și exerciții de antrenament

Repere teoretice. Lectură, interculturalitate, redactare (sinteză) 31

Exerciții de antrenament. Lectură, interculturalitate, redactare 35
Setul 1 35
Setul 2 36
Setul 3 38
Setul 4 39
Setul 5 40
Setul 6 42
Setul 7 44
Setul 8 45

Repere teoretice. Elemente de construcție a comunicării (sinteză) 47

Exerciții de antrenament. Elemente de construcție a comunicării 72
Setul 1 72
Setul 2 73
Setul 3 74
Setul 4 76
Setul 5 77
Setul 6 79
Setul 7 80
Setul 8 82
Setul 9 83
Setul 10 85
Setul 11 86
Setul 12 87
Setul 13 88
Setul 14 90
Setul 15 91
Setul 16 93
Setul 17 94
Setul 18 95
Setul 19 96
Setul 20 97

PARTEA a IV-a

■ Test-model – Subiect, barem, explicații

Subiect 101
Barem de evaluare și notare 108
Răspunsuri, sugestii de rezolvare, explicații 111

PARTEA a V-a

■ Teste pentru simularea Evaluării Naționale

Test simulare 1 121
Test simulare 2 125
Test simulare 3 129

Cuprins

Test simulare 4 134
Test simulare 5 139

PARTEA a VI-a

■ Teste finale pentru Evaluarea Națională

Testul 1 145
Testul 2 149
Testul 3 153
Testul 4 157
Testul 5 162
Testul 6 166
Testul 7 170
Testul 8 174
Testul 9 178
Testul 10 182
Testul 11 186
Testul 12 190
Testul 13 194
Testul 14 199
Testul 15 203
Testul 16 207
Testul 17 211
Testul 18 215
Testul 19 219
Testul 20 223
Testul 21 227
Testul 22 231
Testul 23 235
Testul 24 239
Testul 25 243
Testul 26 247
Testul 27 251
Testul 28 255
Testul 29 259
Testul 30 263
Testul 31 267
Testul 32 271
Testul 33 275
Testul 34 279
Testul 35 283
Testul 36 287
Testul 37 291
Testul 38 295
Testul 39 299
Testul 40 303

Notă: Această culegere este însoțită de o broșură-supliment, în care sunt incluse modele de bareme, soluții și sugestii de rezolvare pentru cele 50 de teste.

Cuvânt-înainte

Dragă elev de clasa a VIII-a,

Pregătirea pentru Evaluarea Națională presupune un parcurs sistematic, bazat pe înțelegerea temeinică a conținuturilor studiate, pe exersare constantă și pe familiarizarea cu structura subiectului de examen.

Noua ediție a fost concepută ca un instrument de lucru care să te însoțească pe parcursul clasei a VIII-a, oferindu-ți repere teoretice clare, exerciții gradate și contexte variate în care să îți valorifici competențele dobândite și propunându-ți un traseu coerent de pregătire, organizat în funcție de etapele importante ale anului școlar și de nevoile tale de învățare.

În prima parte a volumului vei găsi **cinci teste predictive**, construite în acord cu structura subiectului de Evaluare Națională și adaptate conținuturilor parcurse până la începutul clasei a VIII-a. Acestea îți vor permite să îți evaluezi nivelul inițial de pregătire, să identifici achizițiile deja consolidate, dar și aspectele asupra cărora va trebui să revii.

Parcursul continuă printr-o **sinteză teoretică a principalelor conținuturi de gramatică și de teorie literară**, selectate și organizate în raport cu programa școlară și cu cerințele specifice examenului. Explicațiile sunt însoțite de exerciții de antrenament, prin intermediul cărora vei putea aplica noțiunile studiate și vei înțelege modul în care acestea sunt valorificate în formularea itemilor. Exercițiile nu urmăresc simpla reproducere a unor definiții, ci dezvoltarea capacității de a observa, de a analiza, de a stabili relații între informații și de a formula răspunsuri corecte, clare și nuanțate.

Volumul cuprinde și **un test-model**, însoțit de explicații detaliate referitoare la abordarea subiectului de examen. Vei descoperi cum trebuie citite cerințele, cum pot fi selectate informațiile relevante, cum se construiește un răspuns complet și cum se poate organiza eficient timpul de lucru. Explicațiile oferite îți propun o metodă de rezolvare pe care o vei putea adapta propriului ritm de învățare și propriului mod de a gândi.

O etapă distinctă a pregătirii este reprezentată de cele **cinci teste destinate simulării Evaluării Naționale**, concepute în acord cu nivelul de dificultate și cu conținuturile parcurse până la momentul susținerii acesteia, oferindu-ți posibilitatea de a exersa în condiții apropiate de cele ale examinării și de a verifica eficiența strategiilor de lucru formate până atunci.

Partea principală a cărții reunește **40 de teste realizate în conformitate cu programa școlară pentru susținerea Evaluării Naționale, precum și cu structura subiectului de examen**. Prin rezolvarea lor, îți vei dezvolta atât competența de lectură, cât și competențele lingvistice și de redactare. Vei învăța să identifici și să corelezi informații, să surprinzi semnificațiile globale și de detaliu ale unui text, să formulezi interpretări, să argumentezi un punct de vedere și să redactezi texte adecvate unor situații de comunicare diverse.

De asemenea, am selectat pentru această carte texte-suport din literatura română și universală, pe care sperăm să le citești cu plăcere, astfel încât lectura lor să devină, în sine, un exercițiu atractiv. Vei găsi texte variate: poezii lirice și epice, proză clasică și contemporană, piese de teatru; jurnale, jurnale de călătorie, memorii, scrisori, texte autobiografice; articole de opinie, eseuri, maxime și proverbe; instrucțiuni; e-mailuri, postări online; reportaje, știri; recenzii pe web ale unei cărți; regulamente; articole de popularizare a științei, tablă de materii/cuprins, articole din DEX; anunțuri, benzi desenate, texte din enciclopedii ilustrate, reclame etc. Și temele textelor sunt variate: copilăria, familia, școala, jocul, călătoria, cunoașterea de sine, cunoașterea lumii, știința, tradițiile, prietenia, timpul etc.

Cartea este însoțită de **o broșură-supliment**, care cuprinde baremele de evaluare și de notare pentru cele cinci teste predictive și pentru cele cinci teste de simulare, precum și soluții și sugestii de rezolvare pentru cele 40 de teste de antrenament. Acestea au rol orientativ: nu reprezintă formule unice și nu trebuie memorate, ci te ajută să înțelegi criteriile de evaluare și să îți construiești propriile răspunsuri, corecte și convingătoare. Pentru cerințele de la Subiectul al II-lea sunt incluse și cinci modele de compuneri realizate de elevi de clasa a VIII-a. Ele demonstrează că un text valoros nu se construiește prin reproducerea mecanică a unui șablon, ci prin înțelegerea cerinței, organizarea ideilor și exprimarea personală, coerentă și nuanțată.

Am scris această carte cu gândul la tine, convinși fiind că niciun exercițiu nu ți se va părea greu sau imposibil de dus la capăt dacă ai răbdare și crezi, cu adevărat, în puterile tale. Noi credem în tine și în potențialul tău! Mergi cu încredere pe acest drum! Gândește-te că la capătul lui nu te așteaptă un examen, ci alte frontiere ale cunoașterii.

Succes!
Autorii

PARTEA I

Planul tău de antrenament

Planul meu de pregătire pentru Evaluarea Națională

1 SEPTEMBRIE

Testare predictivă. Găsești la începutul cărții (paginile 7 – 28) **5 teste predictive** realizate pe baza materiei de clasa a VII-a, iar în broșura-supliment, baremele de corectare și de notare, incluzând sugestii de rezolvare.

Dacă nu îți amintești vreun lucru, mergi la secțiunea **Repere teoretice**, unde găsești materia organizată în **scheme clare și lămuritoare**, urmate de **seturi de exerciții**. Te sfătuim ca acum, în prima lună a anului școlar, să îți reactualizezi, să îți lămurești sau să înveți toate noțiunile din clasele V-VII, pe care ai constatat în urma testelor predictive că nu ți le amintești.

2 OCTOMBRIE – IANUARIE

Antrenament constant. Mai întâi, rezolvă **testul-model** de la pagina 101 și confruntă rezolvările tale cu baremul de corectare și notare. Apoi citește cu atenție paginile 111 – 119, dedicate explicațiilor detaliate referitoare la rezolvarea unui test de Evaluare Națională.

Pentru un antrenament constant, selectează din cele **40 de teste de antrenament** din culegere câte **5 teste pentru fiecare lună** din perioada precizată. Pentru fiecare dintre ele găsești în broșura-supliment sugestii de răspuns și câteva modele de rezolvare, care îți pot ghida autoevaluarea și te pot inspira în procesul tău de pregătire.

Alege testele de antrenament pentru exersare în orice ordine dorești și continuă să consulți **schemele** cu teorie și să rezolvi **exercițiile care le însoțesc** de fiecare dată când constați că este necesar. Fă-ți un obicei să recitești schemele pentru aspectele unde încă eziți sau în cazul în care confunzi noțiunile.

3 FEBRUARIE

Simularea examenului de Evaluare Națională. La paginile 121 – 143, găsești **5 teste de simulare** pentru exersare, realizate pe baza materiei din clasele V-VII și a materiei din clasa a VIII-a, parcursă până în acest moment al anului școlar. Și pentru aceste teste poți consulta baremele corespunzătoare, aflate în broșura-supliment.

Recitește schemele cu teoria sistematizată înainte de fiecare test! Acordă atenție, în egală măsură, rezolvării fiecărei simulări și încadrării în timpul destinat testării.

4 MARTIE – IUNIE

Antrenament constant. În această perioadă, continuă pregătirea pentru Evaluarea Națională printr-un antrenament constant pe baza celor 20 de teste rămase nerezolvate, câte **5 teste pentru fiecare** lună din perioada precizată, fiecare test având, în broșura-supliment, răspunsuri și sugestii de rezolvare.

Procedează în mod similar perioadei anterioare: alege testele de antrenament pentru exersare în orice ordine dorești și continuă să consulți **schemele** cu teorie și să rezolvi **exercițiile care le însoțesc**, de fiecare dată când constați că este necesar. Continuă obiceiul de a reciti constant schemele și lucrează seturile de exerciții care le însoțesc (dacă nu le-ai parcurs deja).

Fii ambițios/ambițioasă și urmează acest plan de antrenament, pe care îl poți personaliza după propriul ritm în ce privește numărul de teste propus pentru fiecare perioadă. Parcurgând acest traseu, vei fi un copil antrenat și încrezător în știința ta de carte, serios pregătit pentru Evaluarea Națională.

PARTEA a III-a
Repere teoretice și exerciții de antrenament

REPERE TEORETICE

Lectură, interculturalitate, redactare (sinteză)

Tipare textuale

Tiparul textual narativ are scopul de a prezenta derularea unor întâmplări în ordine cronologică. Elementele tiparului narativ (momentele subiectului) sunt: situația inițială (expoziţiunea), elementul declanșator (intriga), desfășurarea acțiunii, punctul culminant, situația finală.

Trăsături:

- evenimentele sunt prezentate cronologic, desfășurându-se într-un interval de timp;
- acțiunea este situată într-un cadru spațio-temporal;
- la acțiune participă personaje;
- vocea autorului este preluată de un narator subiectiv sau obiectiv;
- relatarea se realizează prin narațiune la persoana I sau la persoana a III-a.

Într-o narațiune la persoana I, naratorul este și personaj, participând la acțiune. El are o imagine subiectivă asupra lumii și a destinelor personajelor.

Într-o narațiune la persoana a III-a, naratorul nu participă la acțiune. El are o imagine de ansamblu, obiectivă, asupra lumii și a destinelor personajelor.

Tiparul textual dialogal are scopul de a reproduce cuvintele a două sau mai multe persoane/personaje.

Elementele tiparului dialogal sunt: secvența de deschidere, secvența de schimb (de informații), secvența de încheiere.

Trăsături:

- formulele și mărcile gramaticale specifice prin care se marchează relația dintre interlocutori, contactul direct dintre personaje (formule de adresare, verbe și pronume la persoana I sau a II-a);
- limbajul specific: în funcție de context, limbajul este familiar sau protocolar;
- punctuația specifică: linia de dialog, semnul întrebării, semnul exclamării, punctele de suspensie;
- verbe ale spunerii (verbe dicendi), cu ajutorul cărora se redă schimbul de replici: *a spune, a zice, a vorbi, a se consulta, a dezbate, a conversa, a dialoga, a delibera, a negocia, a se sfătui, a împărtăși, a povesti, a se certa, a se plânge, a se confesa, a dezvălui, a mărturisi* etc.;
- succesiunea de replici.

Tiparul textual descriptiv are scopul de a prezenta trăsăturile unor persoane/personaje sau cadrul spațio-temporal.

Elementele tiparului descriptiv sunt: obiectul descris, aspectul obiectului descris, punerea în relație (cu spațiul, cu timpul, prin comparare).

Trăsături:

- se utilizează cuvinte din câmpul lexical al temei textului;
- vocabularul este asociat celor cinci simțuri (vizual, auditiv, olfactiv, gustativ, tactil);
- predomină grupul nominal, substantivele și adjectivele;
- se folosesc, de regulă, verbe statice, la timpurile prezent și imperfect;
- obiectul descris este pus în relație cu locul și timpul;
- sunt prezente figuri de stil: epitetul, enumerația, comparația, metafora, personificarea etc.

Tiparul textual explicativ are scopul de a clarifica informații, cauze, caracteristici ale unei probleme.

Elementele tiparului explicativ sunt: întrebarea directoare/formularea subiectului, prima și a doua explicație, sintetizarea aspectelor prezentate.

Trăsături:

- textul este obiectiv, nu conține verbe de opinie;
- lexicul este specific temei abordate;
- timpul verbal dominant este prezentul;
- se prezintă fapte, cifre, date, statistici;
- are scopul de a informa, de a produce înțelegerea unei probleme, de a aduce informații credibile.

Textul narativ-descriptiv care prezintă un proces compus dintr-o succesiune de etape se mai numește și text procedural. Denumirea de narativ-descriptiv se referă la faptul că acțiunile sunt prezentate în succesiune și la prezența elementelor componente ale unui proces.

Etapele realizării textului narativ-descriptiv: fixarea unui obiectiv, prezentarea materialelor necesare pentru atingerea obiectivului, succesiunea acțiunilor care trebuie derulate, rezultatul final.

Tiparul textual argumentativ este rezultatul încercării emițătorului de a convinge destinatarul, de a-i obține consimțământul, de a-i modifica opiniile sau reprezentările despre un obiect al discursului.

Elementele tiparului argumentativ: ipoteza, argumentele, exemplele, concluzia.

Trăsături:

- lexicul este specific temei abordate;
- timpul verbal dominant este prezentul;
- se prezintă fapte, cifre, date, statistici;
- are scopul de a convinge cu privire la o opinie;
- conține cuvinte de legătură:
  - cuvinte/structuri ale subiectivității care introduc premisa/ipoteza: *în opinia mea, din punctul meu de vedere*;
  - cuvinte/structuri care introduc primul argument: *în primul rând, mai întâi de toate, pe de o parte*;
  - cuvinte/structuri care introduc următoarele argumente: *în al doilea rând, în plus, pe de altă parte etc.*;
  - cuvinte/structuri care leagă argumentele de tezele pe care le susțin: *fiindcă, deoarece*;
  - cuvinte/structuri care introduc concluzia: *deci, în concluzie, așadar etc*.

Textul epic prezintă acțiuni înlănțuite logic, făcute de eroii unor întâmplări reale sau imaginare.

Trăsăturile textului epic:

- sunt înfățișate întâmplări realizate de personaje;
- lumea creată într-un text epic este prezentată prin narațiune, descriere și dialog;
- acțiunea este plasată într-un cadru spațio-temporal;
- vocea autorului este preluată de un narator subiectiv sau obiectiv.

Textul liric exprimă sentimente, stări, percepții, idei, iar universul creat în text este marcat de subiectivitate.

În textul liric se conturează un mod unic, subiectiv, individual de raportare la lume. Lirismul se manifestă prin sentimente (bucurie, iubire, revoltă etc.), stări (neliniște, mirare etc.), percepții (vizuale, auditive, olfactive etc.) și idei (referitoare la aspecte considerate importante pentru existența umană). Mărcile lingvistice ale subiectivității sunt: persoana I, singular sau plural, adresarea directă la persoana a II-a, singular sau plural, exclamațiile și interjecțiile etc.

PARTEA a VI-a

Teste finale pentru Evaluarea Națională

TESTUL 3

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de două ore.**

SUBIECTUL I — 70 de puncte

Citește fiecare dintre textele de mai jos pentru a putea răspunde cerințelor formulate.

TEXTUL 1

Și în cele din urmă, când, ostenit și recunoscător, deschise încă o ușă, rămase înmărmurit: în fața lui, pe o plajă cu nisip fin, se afla bunicul său. Ochii îi erau ca două mărgele strălucitoare și negre, plini de veselie și de poftă de viață. Val nu fu în stare să scoată niciun cuvânt. Se repezi doar spre bunicul, care-l aștepta cu brațele larg deschise, și nu se mai putu desprinde din îmbrățișarea lui.

— De ce nu ești și tu din fum, ca visele celelalte? De ce mă poți auzi și mă poți lua în brațe?

— Pentru că sunt visul tău, la fel cum a fost și O, balaurul. Restul nu-ți aparțineau, erau visele visate de alții – de mama ta, de Malila, de restul lumii. Dar eu sunt visul tău și asta înseamnă că pentru tine sunt aievea. Nu așa se întâmplă oare de fiecare dată când mă visezi?

— Ba da, șopti copilul. Dar tot nu este decât un vis din care o să mă trezesc. Și tu n-o să fii acolo. Mi-e dor de tine și vreau să te văd în carne și oase, în Cetatea Sufletelor. Spune-mi cum să ajung la tine.

— Dar acum mă vezi cu adevărat, Val. Iar la Cetatea Sufletelor nu poți încă să ajungi.

— De ce? Știu sigur că există! Iar Tia mi-a spus că sunt multe drumuri care duc la ea. Arată-mi măcar un drum, oricât de greu, și am să vin.

Bunicul râse încetișor.

— Ți-au mai spus și alții că această cetate nu este un loc oarecare, micuțule. La ea nu se ajunge pe drumuri obișnuite.

— Știu, dar nu mă tem. Aș merge oriunde ca să te găsesc.

— Dar m-ai găsit deja! Vocea bunicului era din ce în ce mai plină de veselie. Val, continuă el, Cetatea Sufletelor nu este o cetate a Spațiului, ci a Timpului. Nu este un oraș pe o hartă, ci un moment, o Oră potrivită la care fiecare ajunge când îi este sortit. Tu mai ai de trăit o viață întreagă, lungă și plină. Când viața ta se va fi împlinit, o să găsești, fără nicio trudă, drumul către Cetatea Sufletelor.

Băiatul începea să înțeleagă. Se simțea în același timp cuprins de tristețe și de ușurare.

— Nu fi trist, Val! Viața este un lucru minunat, iar noi doi ne vom putea întâlni aici, la Palatul Viselor, de câte ori vei vrea.

Spunând acestea, bunicul îl îmbrățișă din nou pe băiat, o îmbrățișare nesfârșită, apoi se desprinse și începu să se depărteze încet, fluturând din mână. Băiatul privi lung în urma lui. Era ca și cum un bătrânel s-ar fi plimbat dimineața pe o plajă. Și Val înțelese că acea plajă va fi în acel loc și mâine, și poimâine, cu bunicul așteptându-l. Iar dacă vor dori ei doi, plaja se va preschimba într-un drumeag de munte sau într-o băncuță de lemn dintr-un parc înecat în verdeață. Un val uriaș de bucurie și de căldură îl învălui pe copil, și în clipa următoare se trezi.

Camera era luminată de zorii albăstrui ai dimineții. Malila era trează și-l privea cu o expresie de fericire întipărită pe chip. Val dădu să-i povestească visul și descoperirea, dar înțelese deodată că Malila avusese un vis asemănător și că aflase și ea care-i drumul ce duce la Cetatea Sufletelor.

Se ridicară din pat și, auzind glasul Tiei chemându-i, se repeziră înfometați spre bucătărie, ca să ia micul-dejun și să se pregătească pentru lungul drum spre casă.

(Ana Alfianu, *Val și Cetatea Sufletelor*)

Partea a VI-a

TEXTUL 2

Cei din familie spun că eu semăn cu el. Cu „tataia". L-am privit, încercând să mă recunosc ca într-o oglindă. E o fotografie de tinerețe, făcută probabil în preajma nunții.

Aducem, cumva.

Dar eu nu mi-l amintesc decât bătrân.

Îmi vine în minte în primul rând tataia cel care îmi spunea povești, iar apoi cel care mă ducea, când mai crescusem nițel, duminică de duminică la baia de aburi.

Poveștile mi le spunea stând amândoi pe pat, într-o atmosferă minuțios pregătită. În primul rând, nu avea ce căuta în preajmă ureche de adult. Doar sora mea mai avea dreptul să participe la ritual. Apoi, pe plita încinsă trebuia să sfârâie câteva mere, răspândind miros de zahăr ars, și să clocotească un ceainic. Uneori cocea chiar turte sau ouă sub cană de tablă. Știa să depene firul întâmplărilor, dozând cu multă perspicacitate efectele. Unele povești mi le amintesc și acum. Plecam de la el doar alungat sau, mai rar, răpus de foame. Îmi recomanda pe un ton cât se poate de serios să cer mamei la cină „răbdări prăjite". Tăvălite prin zahăr pudră. [...]

Despre trecutul lui tataie nu știam prea multe. [...] Oricum, episodul meu preferat din viața lui tataie, pe care-l solicitam din când în când să mi-l istorisească din nou, era cel legat de Răscoala de la 1907. Pe atunci el avea vreo șapte sau opt ani și locuia la Cucorăni, un sat nu foarte departe de oraș. Familia sa nu o ducea chiar greu, așa că nu a fost cuprinsă de febra răscoalei. Ba chiar era rezervată. Dar el, copilul, a fugit de acasă și s-a amestecat în mulțime. Cum boierul ale cărui moșii se întindeau prin partea locului nu avea conac în apropiere, țăranii care nu prea aveau chef să bată cale lungă s-au luat de prăvălia din sat. Cu o nuia de salcâm drept armă, se încurca și el printre picioarele celor mari. Odată spartă prăvălia cu furci și topoare, oamenii au început să care acasă fiecare ce-i pica în mână. El a pus ochii pe niște cutii de tablă cu bomboane. Cum două cutii, cât ar fi putut înșfăca pe loc, i se păreau o pradă prea mică, a găsit un sac de hârtie și a început să golească dropsuri în el până abia îl putea târâi. Cu chiu, cu vai l-a cărat până în câmp și l-a ascuns într-o căpiță de fân. Nu îndrăznise să-l ducă acasă, de frica părinților. La scurt timp, armata a înăbușit răscoala, iar jandarmii au început să facă anchete și percheziții. El, pe de o parte, tremura de frică ca să nu fie pârât că luase parte la spargerea prăvăliei, iar pe de altă parte saliva gândindu-se la ditamai sacul cu bunătățuri. Abia după ce s-au mai liniștit apele, scăpând basma curată s-a dus în câmp să deguste prada. Dulciurile erau la locul lor. Doar că aveau un puternic gust de săpun, din pricina sacului. După ce mâncam o bomboană, puteam să fac baloane din scuipat, șarja* tataia. Așa că s-a hotărât să le ducă la izvor să le spele. Zis și făcut. Operațiune întreprinsă noaptea, la lumina lunii. După alte câteva zile, când a venit să-și burdușească buzunarele cu o nouă provizie, din sac s-a revărsat o pastă cleioasă, cu șuvițe verzi, galbene și roșii. „Marfa" se topise.

(Dan Lungu, *Răscoala copiilor*, în *Cartea cu bunici*, volum coordonat de Marius Chivu)

**a șarja* – a înfățișa ceva într-o formă caricaturală; a exagera

A

1 Completează spațiile libere cu informațiile din **textul 2**.

Când bunicul avea _____ ani, locuia în satul _____, care era situat aproape de oraș. **2 puncte**

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 1**.

Bunicul îl lămurește pe Val că Cetatea Sufletelor este

a) o cetate a Spațiului.
b) o cetate a Timpului.
c) un oraș pe o hartă.
d) o Oră potrivită nesortită oricui.

2 puncte

3 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 2**.
Bunicul în ipostaza de copil este cel care
a) îl privește pe autor din fotografie.
b) ascunde bomboanele într-o căpiță cu fân.
c) merge cu autorul la baia de aburi.
d) coace turte sub cană de tablă. **2 puncte**

4 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 1**.
În textul *Val și Cetatea Sufletelor*, de Ana Alfianu, se evidențiază
a) revolta unui nepot împotriva bunicului.
b) modul de viață al unei familii.
c) credința în vise.
d) legătura profundă dintre nepot și bunic.
2 puncte

5 Notează „X" în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili dacă este adevărat sau fals, bazându-te pe informațiile din cele două texte. **6 puncte**

	Enunțul	Adevărat	Fals
Text 1	Val este uimit că bunicul nu este din fum, ca visele celelalte.		
	Val nu își dă seama că întâlnirea cu bunicul se petrece în vis.		
	Înainte de a se trezi, Val simte multă durere și furie.		
Text 2	Nepotul nu și-l amintește pe tataie decât bătrân.		
	Tataie era un povestitor talentat.		
	Pe când era copil, tataie a spălat bomboanele din greșeală.		

6 Precizează, în două – trei enunțuri, o trăsătură a dialogului, ilustrând-o cu o secvență din **textul 1**. **6 puncte**

7 Compară, în minimum 30 de cuvinte, relația dintre bunic și nepot în cele două texte, valorificând câte o secvență relevantă din fiecare text. **6 puncte**

8 Care sunt sentimentele pe care nepoții le au față de bunici? Justifică-ți, în 50 – 100 de cuvinte, răspunsul la întrebarea dată, prin referire la o emoție, valorificând **textul 2**. **6 puncte**

9 Asociază textul *Răscoala copiilor*, de Dan Lungu, cu un text literar studiat la clasă sau citit ca lectură suplimentară, prezentând, în 50 – 100 de cuvinte, o idee comună prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text. **6 puncte**

B

1 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sunt accentuate corect ambele cuvinte din seria:
a) apropiere, tataie.
b) apropiere, tataie.
c) apropiere, tataie.
d) apropiere, tataie. **2 puncte**

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sunt formate prin derivare toate cuvintele din seria:
a) tinerețe, tataie, a sfârâi, cleioasă.
b) fotografie, ceainic, a recomanda, a istorisi.
c) prăjite, încinsă, Cucorăni, a locui.
d) a încerca, a recunoaște, probabil, preajmă.
2 puncte

Partea a VI-a

3 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Secvența subliniată în enunțul „Cu chiu, cu vai l-a cărat până în câmp și l-a ascuns într-o căpiță de fân." are sensul de:

a) cu mare atenție.
b) cu mare efort.
c) fără dificultate.
d) fără nicio teamă. **2 puncte**

4 Sunt omonime cuvintele subliniate în secvențele din seria:

a) „Așa că s-a hotărât să le ducă la izvor să le spele."; Arhiva este un izvor istoric de încredere.
b) „Cei din familie spun că eu semăn cu el. Cu tataia."; Semăn iarbă și flori în fața casei mele.
c) „într-o atmosferă minuțios pregătită"; Sala este meticulos aranjată pentru venirea invitaților.
d) „Un val uriaș de bucurie și de căldură îl învălui pe copil."; Malul a fost lovit de un val uriaș.

2 puncte

5 Menționează valoarea morfologică a fiecărui cuvânt subliniat în secvența următoare: „Val nu fu în stare să scoată niciun cuvânt. Se repezi doar spre bunicul, care-l aștepta cu brațele larg deschise, și nu se mai putu desprinde din îmbrățișarea lui."

Cuvântul	Valoarea morfologică
„niciun"	
„larg"	
„lui"	

6 puncte

6 Alcătuiește un enunț interogativ, în care substantivul „băiat" să fie atribut (1), și o propoziție afirmativă, în care adjectivul „roșii" să fie nume predicativ (2). **6 puncte**

7 Transcrie propozițiile din fraza următoare, precizând felul acestora: „Abia după ce s-au mai liniștit apele, scăpând basma curată, s-a dus în câmp să deguste prada." **6 puncte**

8 Enunțul următor reprezintă sfatul dat de un bunic nepotului.
Rescrie-l, corectându-l!
Dragul meu ne ștind ce v-ă rezervă viitorul, fi m-ai încrezător în forțele tale! **6 puncte**

SUBIECTUL AL II-LEA — 20 de puncte

Imaginează-ți că te-ai înscris la un concurs de creații literare cu tema „Povești cu bunici și nepoți". Scrie un text narativ, de cel puțin 150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută la acel concurs, incluzând o secvență dialogată, de minimum patru replici, și una descriptivă, de minimum 30 de cuvinte.

Punctajul pentru compunere se acordă astfel:

- **conținutul compunerii** – **12 puncte**
- **redactarea compunerii** – **8 puncte** (marcarea corectă a paragrafelor – **1 punct**; coerența textului – **1 punct**; proprietatea termenilor folosiți – **1 punct**; corectitudinea gramaticală – **1 punct**; claritatea exprimării ideilor – **1 punct**; ortografia – **1 punct**; respectarea normelor de punctuație – **1 punct**; lizibilitatea – **1 punct**).

NOTĂ! Compunerea nu va fi precedată de titlu sau de motto. Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

TESTUL 4

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de două ore.**

SUBIECTUL I — 70 de puncte

Citește fiecare dintre textele de mai jos pentru a putea răspunde cerințelor formulate.

TEXTUL 1

ACTUL IV, SCENA IV
SÂNZIANA, ZMEUL

ZMEUL (*cu mirare*): Sânziana afară?
SÂNZIANA (*aparte*): O! Doamne, ce fericire! (*Vrea să alerge.*)
ZMEUL (*sever*): Sânziană, unde alergi?
SÂNZIANA: Zmeul?!
ZMEUL: Cum ai ieșit din palat? Pe unde?
SÂNZIANA: Pe ușă.
ZMEUL: Mă cătai pe mine?
SÂNZIANA: Ba nici am gândit.
ZMEUL: Sânziană, tot supărată ești pe mine, care mă usuc de dragoste?
SÂNZIANA (*îi întoarce spatele*): Iar începi cu ahturile*. Dă-mi pace, nu mă mai ameți.
ZMEUL: Mă urăști?...
SÂNZIANA: Din toată inima.
ZMEUL: Dar ce ți-am greșit de nu mă poți suferi?
SÂNZIANA: Încă mă întrebi?... m-ai răpit din casa părintească... m-ai depărtat de lume, ai făcut nenorocirea mea... ș-apoi te miri că-mi ești urât de moarte?
ZMEUL: Urât de moarte?... când vreau să te iau de soție?
SÂNZIANA: Eu, soția ta? Niciodată!
ZMEUL (*mâniat*): Așa? Ei bine, află că nu mai târziu decât mâine avem să ne cununăm... toate sunt gata... am poftit pe toți amicii și pe toate rudele mele.
SÂNZIANA: Frumoasă adunătură trebuie să fie, dacă-ți samănă... Ha! ha! ha!...
ZMEUL: Râzi?... ai vreun gând ascuns... vrei să fugi?
SÂNZIANA: Vreau să scap de tine prin toate mijloacele, chiar de-a fi să mă arunc în mare.
ZMEUL: Ba te-ai arunca în brațele mele, nu în valuri, și, pentru mai bună siguranță, mergi în casă... am să te închid în turnul ista, de unde n-ai putè să-ți iei zborul.
SÂNZIANA: Așa crezi tu? (*Aparte.*) Bine c-a venit Pepelea.
ZMEUL: Așa... hai! (*Vrea s-o apuce de braț.*)
SÂNZIANA (*respingându-l*): Nu te atinge de mine. (*Intră în palat. Zmeul închide poarta cu o cheie mare.*)
ZMEUL (*singur*): Se face că-i mânioasă?... dar cine o crede?... Când a vedea mâne rochia de nuntă și beteala, o să zburde. Cu toate acestea (*arată cheia*), paza bună nu strică... Acum hai în pădure să cărăm lemne pentru ospățul cununiei. Ha! ha! ha! Bieții Pârlea și Lăcustă doboară la copaci, fără a ști că pe unul am să-l pun în frigare și pe celalalt am să-l fierb în căldare. Ce chef!... ce chef! (*Pleacă spre dreapta.*)

SCENA V

ZMEUL, PEPELEA (*vine de după stâncă*)

PEPELEA: Bine am găsit, zmeule!
ZMEUL: Ce? un pământean aicea? de unde?
PEPELEA: Din lume.
ZMEUL: Cum ai intrat în împărăția mea?
PEPELEA: Cum se intră.
ZMEUL: Și cine ești tu?
PEPELEA: Feciorul tătâne-meu.
ZMEUL: Și ce cați aicea?
PEPELEA: Te cat pe tine, ca să ne prindem împreună frați de cruce... cum e datina vitejilor.
ZMEUL: Tu cu mine? pretenția ți-e gogonată... dar ești tu în stare să-ți măsori puterile cu ale mele?
PEPELEA: Vom cerca... nu căta că-s mic; te-am mai învins o dată.
ZMEUL: Unde? când? minciuni!
PEPELEA: Adă-ți aminte... eu te-am alungat din palatul lui Papură-Împărat.
ZMEUL: Tu?... bine că te-am prins în mânile mele, să mă răzbun... vino la luptă.
PEPELEA: Bucuros... care a dovedi va fi stăpân pe viața celuilalt.
ZMEUL: Se înțelege... am să te strâng în brațe, până ți-a ieși sufletul.
PEPELEA: Și eu pe tine, până ți-a ieși limba de-un cot.
ZMEUL: Mare ți-e lauda. Vină!
PEPELEA: Ține-te bine, zmeule.

(*Se apucă brățiș la trântă, se opintesc și cată să se răstoarne unul pe altul.*)

ZMEUL (*strângându-l*): Îți place așa?
PEPELEA (*aparte*): Bată-l crucea, că rău mă strânge!
ZMEUL: Ce-ai holbat ochii la cer?
PEPELEA: Cat să văd în care nor să te azvârl.
ZMEUL: Să mă azvârli în nori? (*Aparte.*) Ista-i dracul.
PEPELEA: Nu te da, zmeule, acu-i acù, una, două...
ZMEUL: Stăi! ești viteaz cât și mine... mă prind frate cu tine... și te poftesc la nunta mea.

(Vasile Alecsandri, *Sânziana și Pepelea*)

**aht* – oftat, suspin; durere, suferință

TEXTUL 2

Am simțit nevoia de la bun început să alătur numele regizorului Alexandru Dabija celor două bine cunoscute personaje, întrucât spectacolul cu piesa lui Vasile Alecsandri, prezentat în aceste zile ca avanpremieră a stagiunii viitoare de Teatrul Național din Cluj, poartă marca inconfundabilă a cunoscutului om de teatru. Dabija a intuit virtuțile scenice extraordinare ale acestui text dramatic scris acum 130 de ani și l-a readus în atenția spectatorilor proaspăt, expresiv, strălucitor. Aș îndrăzni să compar întreprinderea sa cu cea a unui restaurator de artă, care se apropie de un obiect vechi și valoros, redându-i strălucirea inițială prin intervenții ferme, dar respectuoase.

Alecsandri a intitulat *Sânziana și Pepelea* „feerie națională". Ei bine, regizorul se străduiește să-i păstreze neștirbite aceste două atribute. El este conștient de potențialitățile de joc ale piesei, care oferă o mare libertate de intervenție atât directorului de scenă, cât și actorilor. Și acționează în consecință, brodând pe marginea textului original, creând situații inedite, îngroșând anumite tușe satirice, stimulându-i pe actori „să se joace" de-a zmeul și prințesa, de-a Muma-Pădurii și Zâna Lacului.

În viziunea regizorului, *Sânziana și Pepelea* nu rămâne un simplu basm pentru copii, ci este citit în cheie modernă, care se adresează în primul rând adulților, valorificând satira politică deghizată abil în ficțiune. Desigur, urmărim în principal povestea clasică a unei prințese răpite de un zmeu și salvată de un băiat sărac și isteț. Dar, pe lângă prințesă și erou, există o întreagă galerie de personaje cu încărcătură moralizatoare și trimiteri contemporane directe. [...]

Sursă foto: www.clujulcultural.ro
© Nicu Cherciu

Libertatea pe care piesa o lasă interpreților săi se poate vedea și la nivelul muzicii. Alecsandri a scris un musical *avant la lettre**. Dabija îl continuă și își construiește spectacolul pe un inspirat suport melodic semnat de Ada Milea și Anca Hanu, cu texte noi, pline de savoare. Actorii fac giumbușlucuri, cântă și dansează cu vădită plăcere, se bucură ei înșiși de jocul lor, antrenând spectatorii într-o frenezie debordantă.

(Radu Constantinescu, *Sânziana, Pepelea și Dabija*, https://www.clujulcultural.ro/)

**avant la lettre* – (fr.) înainte ca un anumit concept, cuvânt, persoană etc. să existe

A

1 Notează două motive pentru care Zmeul îi este nesuferit Sânzianei. **2 puncte**

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 1**.
Zmeul o încuie pe Sânziana în palat
a) ca să nu fie răpită de cineva.
b) ca să o ferească de ochii muritorilor.
c) ca să nu fugă, pentru a se elibera.
d) ca să se pregătească pentru nunta de a doua zi. **2 puncte**

3 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 1**.
Zmeul renunță să se mai lupte cu Pepelea, atunci când
a) Pepelea îl amenință că-l va strânge tare în brațe.
b) Pepelea îi spune că l-a mai învins o dată.
c) Pepelea îl amenință că îl va arunca în nori.
d) crede că va fi învins de Pepelea. **2 puncte**

4 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 1**.
În fragmentul extras din piesa de teatru *Sânziana și Pepelea*, de Vasile Alecsandri, se evidențiază
a) vitejia unui zmeu.
b) o iubire neîmpărtășită.
c) slăbiciunile muritorilor.
d) lupta pentru putere. **2 puncte**

Partea a VI-a

TESTUL 13

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de două ore.**

SUBIECTUL I — 70 de puncte

Citește fiecare dintre textele de mai jos pentru a putea răspunde cerințelor formulate.

TEXTUL 1

De jur împrejurul curții noastre se află straturile de flori, ocolite cu bolovani de râu, rotunjiți și dați cu var, asemenea rochițelor de balerină din baloane de săpun ale *hipopodamelor* grațioase dintr-un desen animat, care de curând au dansat la televizor pe vârfurile lor boante. Florile sunt în grija Bunicii, care nu pierde nicio ocazie de a schimba cu vecinele semințe și răsaduri. Mici straturi cu flori, în semicerc, stau și la piciorul stâlpilor din zidărie. Din mijlocul lor, la fel și din stratul înclinat din spatele porții, de-a lungul peretelui către casa vecină, urcă butuci de vie ale căror vițe se cațără pe zid, se răsfiră, se frâng și se întind, se agață de balustradă până sub streașină, arcuindu-se larg peste curte, spre a fi, în cele din urmă, preluate în dreptul fântânii de patru stâlpi din lemn, cu puțin înainte de a se avânta către grădină. Astfel, jumătate din curte e acoperită cu o boltă de viță-de-vie, vara verde și deasă și dătătoare de umbră, mai târziu desfrunzită și cutreierată de lumină, ca niște rame subțiri pentru vitraliile plumburii ale cerului de iarnă.

Un măr și doi vișini continuă cu coroanele lor bolta începută de vița-de-vie. În ce-l privește, mărul e aproape la fel de important precum bradul cel împodobit și preacântat în fiecare an, datorită merelor sale de iarnă, care, cu nuanțele lor roș-galben-violete, îi adaugă o podoabă înmiresmată de toamnă târzie, precum niște globuri timpurii, vestitoare de Crăciun. Câteva dintre ele ajung mai târziu aievea pe crengile bradului, între beteală și lumânări. Nimeni însă nu-i închină un cântec pentru asta, deși fructele dulci-acrișoare sunt în fiecare an ale lui și nu doar agățate pe motiv de sărbătoare. Și în pământ stă înfipt cu propriile rădăcini, nu doar proptit pe un suport […].

Vișinul cel mare crește chiar pe zid, pe buza curții ca o terasă, între tuia cea veșnic verde și treptele de piatră. Privit din grădină, pare înfipt deasupra zidului ca o imensă umbrelă din frunze. Îndărătul lui, cuprinsă în căsuța ei de scânduri, coboară adânc fântâna cu pereți rotunzi legați în piatră. […]

Însă e celălalt, vișinul cel mic, pe care adesea îl iau ca tovarăș de joacă. Stă în mijlocul curții, și pe cei trei pași între el și stâlpul din colț al bolții de viță stă fixată o scândură groasă pe doi butuci. O bancă pe care te poți așeza din ambele părți. Cam prin dreptul genunchiului, din trunchiul vișinului celui mic crește lateral o ramură groasă, care abia după ce se arcuiește generos găsește drumul în sus. E drept că pe ea nu poți să te legeni, nici să aluneci, iar de cățărat, te cațări doar preț de câteva palme, însă în rigiditatea ei binevoitoare, că e iarnă sau vară, te invită mereu să te agăți ca de un braț vânjos, veșnic deschis către tine, sau să te așezi ca într-o poală aspră de lemn. Câteodată, de scoarța sa e lipită o picătură groasă, moale și îndărătnică de clei. Ca o mică bomboană din gumă. Un pic dulce la gust. Bunica spune să nu mănânc clei de vișin, că o să rămân cu gura lipită și n-am să mai pot vorbi. Mai spune că pomul ar fi plâns și că astea ar fi lacrimile sale nesterse. Lacrimile sunt sărate. Ale vișinului sunt dulci.

— Nu-i coji scoarța, pe copac îl doare! îmi spune.

Nu fac asta. Nu totdeauna, deși scoarța de vișin grozav se mai lasă jupuită în lături, în fâșii. Însă copacul nu are motiv să plângă. Singur eu mă cațăr în poala lui și asta, cu siguranță, nu îl doare. Vișinele i le scutură Bunicul vara pentru mine, fără să-i frângă pentru asta vreo ramură sau frunză. Când cineva

șade la umbra sa pe bancă și povestește, poate ascultă tot ce se spune. Și are și un frate mai mare, a cărui coroană se întâlnește cu a sa.

În preajma Crăciunului, lăstărișul creț arată ca niște zgârieturi dese și negre pe cer, care mai târziu, când vine dezghețul, se umplu de picături de muguri, ce primăvara se sparg la rândul lor în alb și roz, pictând și înmiresmând curtea înainte de a se scutura într-o ultimă ninsoare și a face loc frunzișului de un verde-închis, din a cărui umbră, în zilele dintâi ale vremii fierbinți, vișinele pândesc, roșii ca focul.

(Claudiu M. Florian, *Vârstele jocului. Strada Cetății*)

TEXTUL 2

Nimeni n-ar putea să ghicească, fie și cu aproximație, cu ce mă ocup în acest moment. Fac o pâine (de 900 de grame). Cântăresc cu minuție ingredientele – făină, apă, sare, drojdie uscată... – și le pun în cuva micului cuptor electric pe care l-am primit cadou la Crăciunul anului 2010. Apoi apăs pe un buton... În timp ce paletele amestecă energic aluatul, mă gândesc ce comod, dar și ce meschin e să faci astfel o pâine. *Cuptorul*, din metal și material plastic, nu e cu mult mai mare decât pâinea care se va coace în el. Pare o coajă artificială, cu butoane și ferestre, sub care se rumenește adevărata coajă.

Îmi vine în minte cuptorul bunicii mele din partea mamei, de la Boroaia (un sat mare între Fălticeni și Târgu-Neamț, nu departe de Humulești lui Ion Creangă). Construit din cărămidă și făcând corp comun cu o sobă cu plită, era uriaș. Când nu era folosit, puteam să intru în el și să-l explorez, mergând de-a bușilea și murdărindu-mă pe coate și pe genunchi de cenușă. Este adevărat, asta se întâmpla cu peste cincizeci de ani în urmă, când eram copil și cântăream de trei ori mai puțin decât acum... Dar, oricum, cuptorul era spațios, o mică pivniță cu boltă, aflată la îndemână, în bucătăria de vară, și având menirea să păstreze fierbințeala și nu răcoarea, ca aceea de sub pământ.

Mă uit cu dispreț la bolul de metal și plastic, prevăzut cu un fir cu ștecăr, la care o să coc eu acum pâinea. Chestia asta se numește *cuptor*!

La fel m-am mirat când, venind din Bucovina în București, la facultate, am văzut în satele din sudul țării *puțuri americane*, adică fântâni la fel de înguste ca găleata! În aceste fântâni nu poți să te uiți niciodată! Nu poți să te oglindești în luciul întunecat și misterios din adâncuri! […]

...Sau când, mergând la piață, am aflat că merele se cumpără și ele, ca lamele de ras sau chibriturile! Eu știam că merele se iau din pom, din grădina ta sau din grădina vecinilor. Dar să le cumperi!... Mă uitam la vânzătorii care făceau, pe tarabe, grămăjoare de câte patru-cinci mere sfrijite, apoi la gospodinele grave care își alegeau grămăjoara cea mai convenabilă și îmi venea să râd în hohote.

Bunica și-ar fi făcut cruce dacă i-aș fi arătat acest gogoloi de metal și i-aș fi spus că e cuptor.

Ea ardea, în adevăratul cuptor, o jumătate de căruță de lemn de fag pentru a-l încinge. Apoi, când lemnul se transforma integral în jar (ca acela cu care se hrănesc în basme caii năzdrăvani), când aerul din cuptor ajungea la incandescență, împingea, cu ajutorul unui vătrai lung, jarul în stânga și în dreapta cuptorului, iar cu o lopată subțire, de lemn, așeza pe suprafața netedă tăvile cu aluatul crescut din care aveau să rezulte pâini, colaci, cozonaci și plăcinte. Pâinile erau mari și rotunde cât roata carului, colacii – împletiți cu meșteșug (ca și părul des al bunicii), cozonacii – pufoși și mirosind a sărbătoare creștină, plăcintele – pântecoase, pline de o brânză de oi untoasă, care se topea în gură.

Ideea era că, dacă tot încingi cuptorul, trebuie să folosești din plin prilejul și să coci tot ce se poate coace. Uneori, după ce tăvile cu aceste minunății erau scoase din cuptor cu cociorva (un fel de sapă de lemn, cu coadă foarte lungă, înnegrită de numeroasele ei întâlniri cu focul), erau împinse în locul lor alte tăvi, cu fructe destinate uscării, de obicei mere tăiate sau prune.

Plăcintele încă fierbinți erau împărțite cu vecinii, peste gard. Chiar noi, copiii, ne duceam să-i strigăm și le ofeream plăcinte în ștergare de in, albe și curate. Apoi mâncam și noi, cu o plăcere nebună. Uneori, dacă se terminau prea repede, bunica făcea o vrajă, ca Samantha, și ne arăta una din pâini, îndemnându-ne să o tăiem. Doamne, ce surpriză! Bunica ascunsese în ea, fără știrea noastră, o bucată de brânză, transformând-o într-o plăcintă imensă, din care s-ar fi putut înfrupta toată suflarea curții. Ceea ce chiar se și întâmpla, fiindcă venea în mijlocul nostru, ca musafir nepoftit, dar binevenit, și câinele bunicii, Urmuz, care își primea porția lui, în timp ce găinile, mai obraznice, își smulgeau cu forțe proprii câte o îmbucătură chiar din feliile din mâinile noastre, atunci când le duceam la gură.

(Alex. Ștefănescu, *Jurnal secret. Serie nouă*)

A

1 Transcrie, din **textul 1**, două secvențe care indică locurile în care cresc florile din curtea bunicii.

2 puncte

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 1**.
Copilul își alege ca partener de joacă

a) mărul.
b) tuia.
c) vișinul mare.
d) vișinul mic.

2 puncte

3 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 1**.
În curtea bunicii se găsește

a) banca sprijinită pe butuci.
b) cuptorul mare din piatră.
c) fântâna de mică adâncime.
d) umbrela înaltă cât zidul.

2 puncte

4 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 2**.
În **textul 2** se evidențiază

a) bucuria de a descoperi un nou stil de viață.
b) dorința de cunoaștere a spațiului citadin.
c) prețuirea lumii satului și a tradițiilor.
d) respectul pentru efortul comercianților.

2 puncte

5 Notează „X” în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili dacă este adevărat sau fals, bazându-te pe informațiile din cele două texte. **6 puncte**

	Enunțul	Adevărat	Fals
Text 1	Vecinele bunicii sunt preocupate și ele de cultivarea florilor.		
	Mărul din grădină este împodobit de Crăciun.		
	Sfătuit de bunica, băiatul nu cojește niciodată copacul.		
	Bunicul îi culege copilului, în pragul toamnei, vișine coapte.		
Text 2	Bunica paternă e din Boroaia, sat bucovinean aproape de locul natal al lui Ion Creangă.		
	Altruismul copiilor era demonstrat de modul în care împărțeau plăcintele.		

6 Prezintă, în două – trei enunțuri, o trăsătură a descrierii utilizate în fragmentul următor din **textul 1**, ilustrând-o cu o secvență: „De jur împrejurul curții noastre se află straturile de flori, ocolite cu bolovani de râu, rotunjiți și dați cu var, asemenea rochițelor de balerină din baloane de săpun ale *hipopodamelor* grațioase dintr-un desen animat, care de curând au dansat la televizor pe vârfurile lor boante.” **6 puncte**

7 Compară, în minimum 30 de cuvinte, atitudinea naratorului din primul text cu a autorului celui de-al doilea text față de lumea de la bunici, valorificând câte o secvență relevantă din fiecare text. **6 puncte**

8 Consideri că la bunici copilul învață să prețuiască natura? Justifică-ți răspunsul, în 50 – 100 de cuvinte, valorificând **textul 1**. **6 puncte**

9 Asociază textul *Jurnal secret. Serie nouă*, de Alex. Ștefănescu, cu un text literar studiat la clasă sau citit ca lectură suplimentară, prezentând, în 50 – 100 de cuvinte, o valoare morală/culturală comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text. **6 puncte**

B

1 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sunt despărțite în silabe corect ambele cuvinte din seria:
a) a-pro-xi-ma-ție, in-gre-di-en-te-le.
b) a-pro-xi-ma-ți-e, in-gre-di-en-te-le.
c) a-pro-xi-ma-ți-e, in-gre-dien-te-le.
d) a-pro-xi-ma-ție, in-gre-dien-te-le. **2 puncte**

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sunt compuse toate cuvintele din seria:
a) câteodată, siguranță.
b) câteva, niciodată.
c) fiecare, cuptorului.
d) plumburii, desfrunzită. **2 puncte**

Partea a VI-a

3 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Cuvântul „a cutreiera" este corect utilizat în enunțul:
a) Nepotul a cutreierat tot orașul pentru un cadou potrivit.
b) Am cutreierat de frig stând pe bancă în gară.
c) Vestea neașteptată a cutreierat pe toată lumea.
d) Vibrațiile produse de tramvai cutreieră geamurile casei. **2 puncte**

4 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sinonimele potrivite pentru cuvintele subliniate în fragmentul „Ce meschin e să faci astfel o pâine" sunt:
a) exclusivist, să coci.
b) interesant, să fabrici.
c) măreț, să frământi.
d) neînsemnat, să prepari. **2 puncte**

5 Precizează valoarea morfologică a cuvântului „și" în fiecare dintre contextele următoare: „puteam să intru în el **și** (1) să-l explorez"; „Bunica **și**-ar (2) fi făcut cruce"; „Ceea ce chiar se **și** (3) întâmpla". **6 puncte**

Cuvântul	Valoarea morfologică
(1) „și"	
(2) „și"	
(3) „și"	

6 Alcătuiește un enunț imperativ, în care primul substantiv în cazul nominativ din enunțul „Cântăresc cu minuție ingredientele – făină, apă, sare, drojdie uscată – și le pun în cuva micului cuptor electric pe care l-am primit cadou la Crăciunul anului 2010." să fie atribut. **6 puncte**

7 Transcrie două propoziții subordonate diferite din fraza următoare, precizând felul acestora: „Când nu era folosit, puteam să intru în el și să-l explorez, mergând de-a bușilea și murdărindu-mă pe coate și pe genunchi de cenușă." **6 puncte**

8 Scrie, în spațiile libere, forma corectă a cuvintelor subliniate în următorul enunț, reprezentând o notă din jurnalul de lectură al unui elev care tocmai a terminat cartea lui Claudiu M. Florian.

Să fi / fii (1) citit acest roman mai de vreme / devreme (2), aș fi / fii (3) fost mai îngăduitoare cu înțeleapta mea bunică a / ale (4) cărei / căror (5) sfaturi nu a / au (6) fost mereu urmate.

Să _____ (1) citit acest roman mai _____ (2), aș _____ (3) fost mai îngăduitoare cu înțeleapta mea bunică _____ (4) _____ (5) sfaturi nu _____ (6) fost mereu urmate. **6 puncte**

SUBIECTUL AL II-LEA — 20 de puncte

Alcătuiește, în 80 – 120 de cuvinte, rezumatul **textului 2**, respectând toate convențiile acestui tip de compunere.

Punctajul pentru rezumat se acordă astfel:
- **conținutul rezumatului** – **12 puncte**
- **redactarea rezumatului** – **8 puncte** (marcarea corectă a paragrafului/a paragrafelor – **1 punct**; coerența textului – **1 punct**; proprietatea termenilor folosiți – **1 punct**; corectitudinea gramaticală – **1 punct**; claritatea exprimării ideilor – **1 punct**; ortografia – **1 punct**; respectarea normelor de punctuație – **1 punct**; lizibilitatea – **1 punct**).

NOTĂ! Rezumatul nu va fi precedat de titlu sau de motto. Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care rezumatul are 80 – 120 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

TESTUL 25

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de două ore.**

SUBIECTUL I — 70 de puncte

Citește fiecare dintre textele de mai jos pentru a putea răspunde cerințelor formulate.

TEXTUL 1

— În port? D-apoi acu' nu-i niciun vapor!

— Dumneata mână, și-om vedea acolo ce-o fi.

Zicând acestea, călătorul porni la deal, spre oraș, cu pelerina și cu șapca la subsuoară, cu micul geamantan în mână, lăsându-l pe birjar singur, ca și cum nu i-ar mai fi păsat de el; de bună seamă, sau era un om cu capul în nori, sau avea o încredere desăvârșită în semenii săi și mai cu seamă în birjari. […]

Călătorul nostru, Anton Lupan, urca strada la deal, spre oraș, să zici că uitase de cufăr și de port. Curiozitatea din privirile lui nu mai părea așa de vie ca la început, ceea ce dovedea că locurile îi erau cunoscute și nu înfățișau pentru el nimic nou; în schimb, între sprâncene i se iviră două cute grele, semnul unei neliniști, unei mâhniri care nu se văzuse până atunci.

Pe o parte și pe alta a străzii se înșirau magazii, cu drugi de fier puși de-a curmezișul ușilor, prăvălii cu obloanele trase, fiindcă era zi de duminică, frizerii, cafenele și alte felurite locante nu prea întesate de mușterii; cartierul, aflat între gară și port, trăia mai viu, pesemne, în zilele de lucru, când aici se vânturau mărfuri de la vapor la tren, sau de la tren la vapor, în locul acesta de înnăditură a negoțului dintre Apus și Orient.

Anton Lupan merse astfel pe trotuarul aproape pustiu, vreo câteva sute de metri, fără ca semnul de îngrijorare de pe chip să-l fi părăsit, până ce ajunsese la biroul domnului Iacomachi, unde mai fusese o dată acum câteva luni. Nu nădăjduia să aibă o veste mai bună decât rândul trecut, totuși, de vreme ce era în oraș, inima nu-l lăsa să plece mai departe, înainte de-a afla dacă, prin cine știe ce minune nu venise o știre nouă între timp. […]

În liniștea desăvârșită a casei […], kir Iacomachi se ivi în ușă, cu papuci de atlaz verzui, încovoiați la vârf, cu giubeaua de duminică neagră, bătută cu fir gălbui și împodobită pe margini cu blană de samur, cu tichie albastră în cap. […]

— Să mă ierți, kir Iacomachi, dacă ți-am stricat tabietul, începu acesta, uitându-se la ciubuc și la mătănii. Cred că mă mai ții minte; am fost la dumneata în noiembrie, anul trecut. Nu cumva s-a auzit ceva, între timp, despre Pierre Vaillant sau despre corabia lui?

Kir Iacomachi se uită la el mirat, sau poate chiar altfel […], apoi ridică brațele spre cer.

Anton Lupan nu se aștepta la o altă veste. […] Dar ocolul făcut zadarnic în căutarea unui prieten pierdut îi prilejui lui Anton Lupan să întâlnească alt om, prin una din ciudatele întâmplări ale vieții care îți scot în cale, când te aștepți mai puțin, tocmai pe cel de care ai nevoie mai mult.

(Radu Tudoran, *Toate pânzele sus!* – fragmente)

TEXTUL 2

Ce să facem o zi în Brașov...

Unul dintre marile orașe ale României, Brașovul, are un farmec aparte. Este un oraș al contrastelor, un oraș modern, dar bogat în istorie, în care influențele diverselor minorități se împletesc armonios, iar stilul de viață de aici, calm și liniștit, rezistent parcă la trecerea anilor, este protejat de munții care îl înconjoară. Pentru turistul pasionat de locuri speciale și de comori ascunse, Brașovul are multe de oferit. […]

Partea a VI-a

O plimbare de dimineață pe Strada Republicii, cunoscută și sub numele de Ulița Căldărarilor, este începutul perfect pentru o zi care îmbină cultura, istoria și natura. Pare o plimbare înapoi în timp, unde sunetul mașinilor, poluarea și viața haotică din marile orașe rămân la mii de kilometri distanță.

De pe strada Republicii până la Piața Sfatului, întregul Brașov pare să stea undeva la granița dintre fascinantul Ev Mediu și prezent, adesea turistul trezindu-se copleșit de diferența dintre clădirile ce respiră istorie și trecătorii moderni și grăbiți, la fel ca în orice alt oraș.

Strada Sforii, cu o lățime cuprinsă între 1,11 și 1,35 metri, este unul dintre obiectivele turistice pentru care orașul Brașov este cunoscut în toată Europa, fiind una dintre cele mai înguste străzi de pe continent.

Masivul Tâmpa: Turiștii care ajung în Brașov pot profita de prima parte a dimineții pentru a se bucura de natura din zonă, ce încadrează perfect orașul. Ridicat la 400 de metri față de oraș, ajungând la altitudinea maximă de 960 de metri, masivul Tâmpa este o rezervație naturală care adăpostește peste 450 de tipuri de plante, printre care și zambila sălbatică, dar și o faună protejată în întreaga Uniune Europeană.

Biserica Neagră: Niciun tur al orașului nu se poate încheia fără o vizită în Biserica Neagră, simbol al orașului, realizată în stil gotic. Construcția a fost începută în anul 1383 și finalizată o sută de ani mai târziu, iar apoi, în 1689, a fost parțial distrusă într-un incendiu, moment în care și-a primit numele actual. Aici au loc, pe timpul verii, concerte de orgă.

Program de vizită: Marți – Sâmbătă 12:00 – 19:00, Duminică 12:00 – 15:00, Luni – închis.

Cetatea Brașovului datează din secolul al XV-lea, fiind un ansamblu fortificat, cu o suprafață de aproximativ 23.000 de metri pătrați construiți din piatră. Printre fortificațiile Brașovului, construite de diverse bresle, se numără trei bastioane care mai pot fi vizitate și astăzi, alături de fortificațiile din afara zidului, Cetățuia și Muzeul Mureșenilor. Dintre acestea, Bastionul Țesătorilor, așezat pe Aleea Tiberiu Reiceanu, este un punct perfect de încheiere a turului orașului în atmosfera tipic medievală.

Program de vizitare: Marți – Duminică 10:00 – 18:00, Luni – închis.

(Text adaptat după www.blog.travelminit.ro și www.google.com)

A

1 Completează spațiile libere cu informațiile din **textul 2**.
Construcția Bisericii Negre a fost finalizată în _____ de ani, iar în zilele noastre se poate vizita _____ zile din săptămână. **2 puncte**

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 2**.
Cea mai apropiată localitate de Castelul Bran este
a) Azuga.
b) Brașov.
c) Cheia.
d) Săcele. **2 puncte**

3 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 1**.
Anton Lupan îl vizitează pe kir Iacomachi
a) pentru a-i aduce un cadou.
b) pentru a-și căuta bagajele.
c) pentru a afla vești despre prietenul său.
d) pentru a-i strica tabieturile. **2 puncte**

4 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect, valorificând informațiile din **textul 2**.
Cunoscuta Biserică Neagră din Brașov datează din secolul
a) al XIV-lea. **c)** al XVI-lea.
b) al XV-lea. **d)** al XVII-lea. **2 puncte**

5 Notează „X" în dreptul fiecărui enunț pentru a stabili dacă este adevărat sau fals, bazându-te pe informațiile din cele două texte. **6 puncte**

	Enunțul	Adevărat	Fals
Text 1	În orașul pe care îl străbate Anton Lupan cafenelele erau pline de clienți.		
	Domnul Iacomachi este vizitat de către Anton Lupan doi ani la rând.		
Text 2	Toate localitățile notate pe hartă se află pe drumul E574.		
	Strada Sforii este cea mai îngustă stradă din lume.		
	În Cetatea Brașovului se păstrează urme ale vieții medievale.		
	În Turnul Alb se găsesc obiecte de interes istoric.		

6 Prezintă, în două – trei enunțuri, o trăsătură a textului narativ, identificată în **textul 1**, ilustrând-o cu o secvență. **6 puncte**

7 Prezintă, în minimum 30 de cuvinte, un element de conținut comun celor două texte date, valorificând câte o secvență relevantă din fiecare text. **6 puncte**

8 Cât crezi că se poate sacrifica un prieten pentru celălalt? Justifică-ți, în 50 – 100 de cuvinte, răspunsul la întrebarea dată, prin referire la o emoție, valorificând **textul 1**. **6 puncte**

9 Asociază fragmentul din *Toate pânzele sus!*, de Radu Tudoran, cu un alt text literar studiat la clasă sau citit ca lectură suplimentară, prezentând, în 50 – 100 de cuvinte, o valoare comună, prin referire la câte o secvență relevantă din fiecare text. **6 puncte**

B

1 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Seria în care toate cuvintele conțin hiat este:
a) cartierul, chiar. **c)** prilejui, căutarea.
b) curiozitatea, nădăjduia. **d)** trotuarul, subsuoară. **2 puncte**

2 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Cuvintele subliniate în secvențele „bătută cu fir gălbui" și „în liniștea desăvârșită a casei" s-au format prin:
a) compunere, derivare. **c)** derivare, compunere.
b) compunere, conversiune. **d)** derivare, derivare. **2 puncte**

3 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Expresia „cu capul în nori" din secvența „De bună seamă, sau era un om cu capul în nori, sau avea o încredere desăvârșită în semenii săi și mai cu seamă în birjari" are sensul de:
a) aiurit. **c)** cumpătat.
b) bucuros. **d)** realist. **2 puncte**

Partea a VI-a

4 Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect.
Sinonimele potrivite pentru cuvintele subliniate în fragmentul „Nu <u>nădăjduia</u> să aibă o veste mai bună decât rândul <u>trecut</u>.” sunt:

a) aștepta, următor.
b) dorea, anterior.
c) spera, precedent.
d) voia, vechi. **2 puncte**

5 Precizează valoarea morfologică a cuvântului „i” în fiecare dintre contextele următoare: „— În port? D-apoi acu' nu-**i** (1) niciun vapor”; „lăsându-l pe birjar singur, ca și cum nu **i**-ar (2) mai fi păsat de el”; „nu-**i** (3) frumos ce spui”. **6 puncte**

Cuvântul	Valoarea morfologică
(1) „i”	
(2) „i”	
(3) „i”	

6 Alcătuiește o propoziție negativă, în care pronumele personal din enunțul „Curiozitatea din privirile lui nu mai părea așa de vie ca la început.” să fie complement prepozițional. **6 puncte**

7 Transcrie propozițiile din fraza următoare, precizând felul acestora: „Turiștii care ajung în Brașov pot profita de prima parte a dimineții pentru a se bucura de natura din zonă, ce încadrează perfect orașul.” **6 puncte**

8 Completează spațiile libere din textul de mai jos, reprezentând comentariul unui tânăr pasionat de călătorii, cu forma corectă a cuvintelor scrise între paranteze.

În vara următoare voi merge în concediu la prietenii _____ (*nostru*, plural) de familie, _____ (*care*, cazul genitiv) casă de vacanță este în Delta Dunării, un veritabil colț de rai. **6 puncte**

SUBIECTUL AL II-LEA — 20 de puncte

Crezi că materialele informative turistice contribuie la formarea culturii generale? Scrie un text argumentativ, de minimum 150 de cuvinte, în care să susții, prin două argumente, răspunsul la întrebarea dată, valorificând **textul 2** și experiența personală sau de lectură.

Punctajul pentru compunere se acordă astfel:
- **conținutul compunerii** – **12 puncte**
- **redactarea compunerii** – **8 puncte** (marcarea corectă a paragrafelor – **1 punct**; coerența textului – **1 punct**; proprietatea termenilor folosiți – **1 punct**; corectitudinea gramaticală – **1 punct**; claritatea exprimării ideilor – **1 punct**; ortografia – **1 punct**; respectarea normelor de punctuație – **1 punct**; lizibilitatea – **1 punct**).

NOTĂ! Compunerea nu va fi precedată de titlu sau de motto. Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.